

Jeg begynte forrige søndag en gjennomgåelse av emigrant-regjeringens forslag til program for gjennopbygging av Norges arbeidsstyrke etter krigen, og påpekte dels misforståelser, dels mer utfordrende samfunnsproblemer.

Men Det mest interessante avsnitt i det 18-sidige forslag fra regjeringen i London er avsnittet om "Næringsenes organisasjon". Parolen for dette avsnittet er : "De frie organisasjoner i felles arbeid for å dekke folkets behov. Målet må være: Ingen klasse, men et folk." Nei, tenk det ! Ingen klasser mer. Det er en ny tone nå fra den demokratiske og borgerlige leiren fra før 1940. Ingen vil vel bestride at Arbeiderpartiet hovedet klassekampens prinsipper og jeg skal ~~ikke~~ husken svært godt hvis ikke ^{det} Høieres daværende hovedorgan, ~~Arbeiderpartiet~~, i en lederartikkel før krigen fastslo nødvendigheten av klasseskillet og klassekampen i et samfunn. Så ber jeg om at man fester oppmerksomheten ved følgende punkt 1 i planene for "Næringsenes organisasjon". Ordrett heter det: "På grunnlag av de eksisterende foretagender og næringsorganisasjoner ^{og} under statens kontroll, organiseres all økonomisk virksomhet i landsomfattende sammenslutninger etter næringer. Det opprettes et råd for hver sammenslutning som trekker opp rammen og retningslinjer for næringens samlede virksomhet. Rådet har den høyeste myndighet i alle tvilsspørsmål innen næringen av faglig art og representerer næringen utad". Det framgår videre ~~at~~ denne organisasjon også skal gjennomføres for de enkelte næringers vedkommende, Således skal industri, byggevirksomhet, transport og handel ledes av et eget råd. Likeledes landbrukets organer, fiskerinæringen, omsetningsorganer, ~~og~~ bankene og forsikringsselskapene. Så heter det i punkt 2.: "Innenfor denne ramme er det plass for foretagender av alle størrelser og av varierende oppbygging og sammensetning. Det står enhver som har midler til det fritt å starte ny virksomhet innenfor næringen. Når en slik virksomhet er kommet i gang, hører den automatisk inn under næringens fellesorganisasjon." ~~Det vil føre for langt å gå i detaljer med hensyn til den grundige gjennomgåelse som forslaget gir næringsenes organisasjon. Jeg skal bare fortsatt nevne hovedpunktene. I punkt 6 står det f.eks. følgende :~~ "Sammenslutning for de enkelte næringer blir underordnet et statens råd for

næringslivet som blir valgt av Stortinget etter nærmere fastsatte regler."

I punkt 8 heter det: "Innenfor rammen av næringenes organisasjon gis det en bred plass for personlige fullmakter og individuelt ansvar. Alle som arbeider i viktige stillinger får vidtgående myndighet til å handle mot at de står til ansvar for å avlegge regnskap for sine handlinger overfor vedkommende demokratiske instans ved funksjonstidens slutt eller med nærmere bestemte mellomrum."

Til dem som skulde ha begynt å lytte i dette øyeblikk vil jeg innskytte den bemerkning at det jeg her refererer ikke er utsnitt av et nasjonalsosialistisk program, men framleis er sitater fra den plan som regjeringsskretser i London har framkommet med for gjenreisningen av Norges arbeidsliv etter krigen.

Det er ikke til å undgå atter en gang å henvise til Nasjonal Samlings program der det i punkt 2 heter: "Nasjonens kultur- og næringsliv organiseres i selvstyrte, legaliserte yrkeslag som danner bindeleddet mellom den enkelte og staten under statens kontroll. Et riksting av yrkeslagene organiseres og gis sin innflytelse på statens styre." Som bekjent er det allerede opprettet et Kultursting hvis organisasjonsplan nettopp i år er framlagt til godkjenning. Videre vil det være de nordmenn som befinner seg i Norge kjent at det er organisert et Norges Næringsssamband som omfatter særlige næringsorganisasjoner og -grupper her i landet.

Den eneste forskjell på Nasjonal Samlings program og exil-regjeringens forslag er at vi har gitt sammenslutningene navn ~~og kaller dem~~ Kultursting og, for næringslive vedkommende - Næringssting. Som det vil framgå av Kulturstingets organisasjon ledes kultursammenslutningene etter vårt program også av et råd, noe som også vil ~~til~~ felle for næringsssammenslutningenes vedkommende. Likesom forslaget fra London går også vårt program - hvis opprinnelse ligger 11 år forut for Londonforslagets - ut på at disse sammenslutninger skal ha et videst mulig ~~under~~ ^{sammenheng} under statens kontroll.

Nasjonalsosialismen hevder også som bekjent fører- og ansvarsprinsippet, noe som også regjeringen i London er kommet fram til. De benytter riktignok flere ord på

Jaglig skrivelse

å få det sagt, men resultatet er iallfall det samme. Nygaardsvolds forslagstillere klarlegger til all overflod ytterligere forholdet mellom de organiserte sammenslutninger og deres råd og det politiske forum - Stortinget, idet de forutsetter at førstegangsbehandlingen av alle saker av faglig art skjer i de organiserte sammenslutninger og deres råd, og som det ordrett heter: "Stortinget vil framleis få avgjørelsen, men det vil få sakene forelagt i en bedre overveiet form." Når det gjelder organisasjon og kontroll av næringslivet innrømmer exil-regjeringen åpent at de ikke har noe nytt å by på, men de sier følgende : "Vi vet at det i Norge som i andre nazistyrte land vil være skapt et nazistisk sentralapparat for organisasjon og kontroll av næringslivet. Det vil på den annen side være vokset fram et bevisst og uforbeholdent krav om at denne ledelse og kontroll skal fjernes og at ledelsen skal bringes tilbake til det norske folk." Det er altså bare spørsmål om et personskifte. I forslagens avsnitt om de enkelte næringer drøfter man bl.a. utbyggingen av vårt transportvesen. Her heter det i en setning: "Vårt flyvesen, våre havner og vår telefon og vår telegraf må bygges ut slik at Norge kan fylle oppgaven som et gjennomgangsland mellom Amerika, Stor-Britannia og Russland." I Nasjonal Samlings program punkt 10 heter det: "Tidsmessig utbygging av samferdselsmidlene til lands, til sjøs og i luften." Vi er altså forsåvidt også der enig selv om vi i vårt program ikke tilsikter denne utbygging for at Norge skal være bro mellom vestmaktene og Russland. Vi har nemlig erfaring fra andre land for at et lite land i et slikt tilfelle ikke blir benyttet som bro, men som brohode og da for den annen av de nevnte makter, nemlig Russland. (Videre heter det i forslaget: "En utbygging av våre havner og lager, bl.a. med hensikt på å øke transitten, vil kunne øke skipsfarten på vår egen kyst. Utbyggingen av vår skipsindustri må for alvor gjennomføres. Anerkjennelsen av sjøfolkene innsats både før og i den nåværende kampen for landets befrielse, må komme klart til uttrykk. Samfunnets moralske forpliktelser til å skaffe sjøfolkene gode og sikre levevilkår kan bare innføres gjennom den foran nevnte organisering av næringen. Sjøfolkene og deres familier må sikres en levestandard som er minst like høy som den kvalifiserte arbeidskraften i landet har.

"Sjøfolkene må gis full representasjon i ledelsen av sin næring." De som hadde anledning til å se utstillingen "Norge på havet" som ble holdt i Oslo i vår, vil ikke ha undgått å legge merke til at nettopp disse krav ble reist ved denne utstillingen, og de som har fulgt med i Nasjonal Samlings retningslinjer - ikke de siste år, men i 11 år - vil ha bemerket seg at disse krav som regjeringen i London no 10 år senere har funnet å ville framsette, er helt i overensstemmelse med Nasjonal Samlings program. Foreløpig er det altså ikke uoverensstemmelse å konstatere mellom de synsmåter Nasjonal Samling har forfektet siden 1933 og de synsmåter som regjeringen i London har gitt til uttrykk i sommer.

Forslaget behandler ^{og se} UTENRIKSHANDELEN og OMSETNINGEN. Når det gjelder omsetningsorganene så har ikke Nygaardsvold & Co. noen annen utveg, enn å ty til de erfaringer som man har gjort her heime i Norge under krigen. Det heter ordrett i forslaget: "Opplysningene heimefra tyder på at en i den første tiden kan bruke de organer som har vært opprettet for disse formål allerede før invasjonen. Når de nazistiske toppfigurene og deres lakeier er fjernet og erstattet med nordmenn, skulde det være mulig å bruke forsyningsnemndene som de sentrale i distriktene." Det heter videre: "En full organisering av næringer, av statens plankontor og statens råd for næringslivet i samarbeid med de enkelte næringssammenslutninger fastsetter pris på hver næring." Hittil har Londonregjeringens lakeier i Norge gjennomført en slik prisfastsettelse når det gjelder omsetningen på svartebørsen idet den 2 eller 3 ganger utkomne illegale "Norsk pristidende" har fastsatt priser for de varer som er gjenstand for svarthandelomsetning. Nasjonal Samling har imidlertid til hensikt å gå enno videre og rett og slett innføre en priskontroll og en rasjonell prispolitikk for det ordinære ~~vi~~ omsetningsmarkedets vedkommende.

Det er å anta at exil-regjeringen også har tenkt seg dette, men den er i tilfelle atter en gang for sent ute. ~~Finansdepartementet har vedtatt~~ Tilslutt kommer et interessant kapittel som heter "Staten og det nye demokratiske demokrati". Om begrepet demokrati alle-

-12-
 men lenge har vært et uenkelig tåket og uforetåelig
 begrep for de aller fleste, så blir neppe situasjonen
 bedre om man ~~skaper~~ ^{innfører} begrepet demokratisk demokrati.
 Det skulde vel da være et folkestyrt folkestyre i mot-
 setning til et diktatorisk diktatur. Oppsiktsvekkende
 er det ihvertfall at folkestyret under exil-regjeringen
 demokratiske demokrati later til å ville bli ytterligere
 innskrenket, iallfall målt med demokratisk mål.

Det står nemlig når det gjelder regjeringen følgende:

"Vi mener at det i det hele vil bli påkrevet å inn-
 skrenke Stortingets beskjeftigelse i detaljer til for-
 del for dets behandling ^{av} ~~en~~ hovedlinjene i landets
 politikk." Dette skulde i parentes bemerkt være
 gjennomført i og med opprettelsen av faglige sammen-
 slutninger med vidstrakt selvstyre. Men videre heter
 det: "Samtidig bør regjeringens handlefrihet og ansvar
 økes". Det er uundgåelig her å henvise til Nasjonal
 Samlings program punkt 1 som hevder "en handlekraftig
 nasjonal riksregjering." Videre heter det i forslaget
 fra London: "Endelig vil spørsmålet om omfattende
 rasjonalisering av den ^{offentlige administrasjon} ~~omfattende nasjon~~ melde seg."

I Nasjonal Samlings program punkt 3 står det:

"Statsforvaltningen rasjonaliseres med sterk økning av
 fagkyndiges innflytelse, av den enkelte embets- og
 tjenstemanns personlige ansvar og myndighet."

Og det heter fremleis i forslaget: "Det må stilles
 strengere krav til alminnelig dualighet og det bør
 foretas en utjevning mellom lønnsforholdet i den
 offentlige og private virksomhet." Hve dette siste
 angår vil ~~eventuelle~~ departementsfunksjonærer - som
 i løpet av krigen er gått i landflyktighet, når de evn-
 igjen overtar sine embeter etter krigen - til sin for-
 bauselse konstatere at en slik utjevning mellom lønns-
 forholdet i offentlig og privat virksomhet allerede
 er foretatt.

Det kunde i det hele tatt være ønskelig om hele det
 norske folk kunde bli gitt adgang til å lese denne
 18 sidige innstilling fra regjeringsskretser i London,
 men det er vel et spørsmål om papirsituasjonen til-
 later det. Forøvrig er det unødvendig forsåvidt som
 Nasjonal Samlings program allerede for lengst er spredt
 til samtlige husstander her i landet. For noen vesent-
 lig forskjell på dette 11 års gamle program og exil-
 regjeringens ~~gamle~~ "nyskapende" plan, er det ikke.

Det står i siste avsnitt av forslaget følgende setning:
"Vi tror på den norske individualisme og frihetsvilje
og den norske selvrådighet og eventyrtrang."

Den norske selvrådighet, ja! De fleste her i landet
er vel enig i Nasjonal Samlings program. Det er iall-
fa ikke lykkes meg å treffe et menneske, bortsett fra
forblinnede kommunister, som har hatt noe vesentlig å
utsette på Nasjonal Samlings program. Men det er dette
med selvrådigheten. Det er dette at man selv gjerne vil
ha vært med på å besømme programmet, og en har så vanske-
lig for å finne seg i at andre er gått i gang med gjennom-
førelsen av et program som den store masse av folket ^{vel} er
enig i ^{men} uten at man spør denne massen til råds.

den gamle om-
stillingen?

Derfor har vel regjeringen i London også i ren selvrådig-
het villet lansere denne planen sin selv om de har vært
fullt på det rene med at den i ett og alt stemmer overens
med Nasjonal Samlings program. Men det vil oppriktig talt
være sørgelig om den i og for seg gode plan og tanke
skulde bli ødelagt ved en eventuell "befrielse". For det
er vel ingen som innbiller seg at et slikt program er
gjennomførbar i et Norge oppfylt av politiske partier.
For forslaget forutsetter nemlig at den gamle demokra-
tiske form med partier skal bibeholdes. Jeg skulde tro
at det norske folk har erfaringer nok med hensyn til det
politi- e Stortings evne til å gjennomføre saker av
landsgagnlig betydning. Dessuten viser erfaringen fra
andre "befridde" land oss hvilke ~~politi-ke~~ muligheter
det skapes i slike områder for gjenreisingsarbeidet.
Det politiske kaos som erfaringsmessig oppstår i "befridde"
land - takket være at de respektive heimefronter ~~spiller~~
~~ut i fullblenget ved hjemmefronten~~ og avslører ikke en har-
monisk enighet, men ^{en} uendelighet av politiske divergenser
gir ingen mulighet for positivt byggende arbeid, men skap-
bare grobunn for den framtrendende bolsjevisme.

Skulde det hende at den norske exil-regjering atter sette
bena på norsk jord for å oppta konkurransen med et norsk
militærdiktatur, et kommunistisk frihetsråd, en over-
klasseregjering, samt kameratene Furuboth og Martin
Tranmæl, vil den ~~program~~ ^{plan} som exil-regjeringen ~~anser~~ ^{lanserer} for
det eneste mulige for å gjenreise Norges arbeidsliv, bli
trampet ned i politisk søle og i borgerkrigens blod.

-7-

Vi kan vel med trygghet fastslå at programmet for Norge gjenreiseing det er for år tilbake skapt av nordmenn i Norge og dets gjennomføring er idag i full gang av de samme nordmenn som fortsatt befinner seg på norsk område. På ett punkt i exil-regjeringens plan er vi riktignok i konklusjonen, men antakelig uenig i premissene. Det heter nemlig tilslutt i forslaget: "Heimefrontens enestående innsats og den norske fronten ute har under krigen gitt Norges navn ny klang." Her tenker exil-regjeringen antakelig på sin heimefronten som skyter folk ned i bakhold, sprenger norske bebyggelser i luften, gjør sitt beste for å avskjære transportmulighetene her i landet og derved forverrer forsynings situasjonen og på alle områder forbereder den kommende bolsjevismen; og de tenker på den ~~heime~~ ^{ute} fronten ~~ute~~ som omfatter et rømt statsoverhode og rømte styresmenn, noe som ikke har hendt før i Norges tusenårige historie. Så for såvidt kan det være riktig at Norges navn har fått en ny klang. Men vi som valgte å bli på heimlandets jord vi tenker på ~~denne~~ heimefronten som i krigens vanskeligste år har sørget for at det norske folk har fått leve og under forhold bedre enn kanskje noe annet folk i Europa som er rammet av krigen, og som dessuten har fått anledning til dels å gjennomføre, dels å forberede gjennomføring av et positivt byggende program som selv exil-regjeringen gjennom sitt forslag ikke har funnet noe å innvende mot. Og vi tenker på den norske fronten ute hvor unge nordmenn har tatt kampen opp mot den fære som truer hele Europas sivilisasjon og beståen og som har gitt sitt liv i den kampen for å sikre det norske folks fortsatte liv og eksistens. Målet er kanskje det samme: et fritt og selvstendig Norge, og en sammene som dette Norge skal bygges opp under og man vel også enige, iallfall blant nasjonale nordmenn, men hvem har etter dette være i tvil om hvem som har valgt den riktige vei for å nå målet?

Vi har pekt på den i over 11 år, Reichskommisær bekreftet den 25. september 1940 og gjennom sitt forslag til gjenreiseing av Norges arbeidsliv, har ~~exil~~ regjeringen ubevisst også innrømmet at den eneste vei til frihet og selvstendighet går gjennom Nasjonal Samling.